

УДК 72.04(09) (477.83-25) «17-18»

Хорунжа Галина

**РЕЛІГІЙНІ ІДЕНТИЧНОСТІ СХІДНОЇ ГАЛИЧНИНИ
РАНЬОМОДЕРНОГО ЧАСУ ТА ЇХНЯ ВІЗУАЛІЗАЦІЯ
В ОРНАМЕНТИЦІ САКРАЛЬНОЇ АРХІТЕКТУРИ
БЕРЕЖАН ТА ЛЬВОВА**

Символіка орнаментики архітектури Східної Галичини, і зокрема пам'яток сакральної архітектури Бережан та Львова другої половини XVI–XVIII ст. демонструє поєднання світоглядних уявлень католицького і православного християнства, що часто зазнавали доповнення мотивами інспірованими образами античного язичництва. Однак варто підкреслити, що якщо у період другої половини XVI – початку XVII ст. символіка орнаментики архітектури в окремих випадках демонструє вплив східнохристиянського світобачення, то з поступовою активізацією діяльності католицьких орденів (передусім єзуїтів) відбувається суттєве збільшення кількості мотивів пов'язаних із західнохристиянськими концепціями містичної символіки рослин. Останнє простежено на прикладі орнаментального оздоблення костелів кармеліток босих та домініканського (передусім трактування мотиву троянди, як символу Богородиці). Це також зумовило те, що орнаментальні програми оздоблення архітектури передбачали вплив поліваріантних локальних європейських варіантів барокової стилістики, де, однак, на практиці відбулася нівеляція декоративних засад місцевої скульптурної школи. Відповідно, поступово зникають впливи української традиції пластичного декору, що було також спричиненим нівеляцією етнічного компонента за умов полонізації та ліквідації православної деномінації у регіоні (1700 р.). Значущість останнього чинника для розвитку художніх практик є винятковою, адже саме православ'я у попередній період відігравала не тільки роль об'єднавчого фактора розрізної русинської громади, але й чинником збереження культурної ідентичності на рівні візуального мистецтва, його стильових особливостей та семіотичного наповнення. За-

значимо, що внутрішньополітична ситуація у Речі Посполитій зумовила обмеження у суспільних та громадських правах навіть репрезентантів уніального християнства, з метою прискорення дифузійних процесів між українцями та поляками, а отже, і поступового зникнення форм етнопсихологічної самоідентифікації на рівні творчих практик та, зокрема, образно-пластичних концепцій в орнаментиці архітектури. З огляду на ліквідацію східнохристиянських деномінацій закономірною є поява чисельних монастирів та костелів і посилення діяльності католицьких орденів (окрім вже відомих у попередні періоди бернардинів, бенедиктинок та єзуїтів) – домініканців, кармеліток босих, францисканців. Встановлено, що з другої половини XVII ст. до XVIII ст. символічні мотиви орнаментики архітектури Східної Галичини пов'язані виключно з західноєвропейською культурою і мистецтвом. Однак, як це виявлено на прикладі вищеаналізованого комплексу пам'яток, із поступовим впровадженням стилістики класицизму в останній третині XVIII ст. символічний компонент в орнаментиці архітектури втрачає своє попереднє значення.